

OSCAR PETERSON

– stogodišnjica rođenja

davor hrvoj

Ove godine jazz-zajednica obilježava stogodišnjicu rođenja klavirskog virtuozu Oscara Emmanuela Petersona, najvažnijega kanadskog glazbenika u povijesti *jazza*. Poput mnogih, i on je najvažniji dio karijere ostvario u SAD-u. Quincy Jones je za njega rekao da je jedan od najboljih glazbenika na planetu, a Duke Ellington ga je nazvao maharadžom klavijatura. Peterson je godinama bio proglašavan najboljim *jazz*-klaviristom, a za svoj je doprinos *jazzu* dobio brojna priznanja i nagrade, među kojima i osam *Grammyja*. Primio je šesnaest počasnih doktorata američkih i kanadskih sveučilišta, a od 1991. godine bio je rektor Sveučilišta York u Torontu. U glasovanju kritičara uglednoga *jazz*-časopisa *DownBeat* 13 je godina proglašavan najboljim pijanistom. Zapravo, bio je jedan od najvećih *jazz*-pijanista u povijesti. Zbog iznimne vještine i virtuoznosti često su mu zamjerali da se razmeće tehnikom, no njegove su izvedbe bile duboko emotivne, produhovljene, intenzivne, bogate i prožete *bluesom*.

Peterson je rođen 1925. u Montrealu u Kanadi, gdje je i počeo svoju briljantnu karijeru koju je nastavio u SAD-u. Počeo je učiti svirati glasovir u sferi klasične glazbe, ali ubrzo je osjetio strast prema *boogie-woogieju* pa se okrenuo tom stilu. Godine 1940., kao petnaestogodišnjak, pobijedio je na nacionalnom glazbenom natjecanju koje je organizirala Kanadska radiodifuzija. Nakon toga uspjeha napustio je srednju školu u Montrealu, gdje je već svirao s bendom Maynarda Fergusona, i postao profesionalni pijanist, nastupajući u tjednoj radijskoj emisiji i svirajući po hotelima i glazbenim dvoranama. U tinejdžerskim godinama bio je član orkestra Johnnija Holmesa. U to doba nadahnjivao se sviranjem starijih pijanista, kao što su Teddy Wilson, Nat King Cole, James P. Johnson i Art Tatum.

U prvom glasovanju kritičara *DownBeata*, održanom 1953. godine, osvojio je prvo mjesto u kategoriji klavirista i otada je bio u samom vrhu svjetskoga *jazza*. Tijekom karijere putovao je diljem svijeta, održavajući tisuće koncerata na poznatim *jazz*-festivalima i u prestižnim koncertnim dvoranama. Zagrebačka publika i danas se s oduševljenjem sjeća njegova nastupa u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog. Suradivao je s velikanima *jazza*, između ostalih s Louisom Armstrongom, Dukeom Ellingtonom, Charliejem Parkerom, Dizzyjem Gillespiejem, Billie Holiday, Stanom Getzom, Countom Basiejem, Royom Eldridgeom, Benom Websterom, Lesterom Youngom, Harryjem "Sweetsom" Edisonom, Colemanom Hawkinsom, Sonnyjem Stittom, Clarkom Terryjem, Ellom Fitzgerald i Nat King Coleom. Bio je član glasovite super skupine Jazz at

the Philharmonic poznatoga producenta Normana Granza, a vodio je i vlastite sastave, uglavnom u trio formaciji, iako je koncertirao i snimao solo, u duu ili u drugim formacijama, nerijetko s *all stars* skupinama u *jam sessionima*. Članovi njegove skupine bili su slavni glazbenici, poput gitarista Herba Ellisa i Barneyja Kessela, kontrabasista Raya Browna, Sama Jonesa i Niels-Henninga Ørsted Pedersena te bubnjara Eda Thigpena i Louisa Hayesa.

Peterson je bio jedan od najproduktivnijih *jazz*-glazbenika. Sudjelovao je u snimanjima petstotinjak albuma, a više od dvjesto snimio je kao solist, vođa ili suvoditelj. Snimao je tematske albume posvećene pojedinim stilovima, poput *gospela*, *bluesa*, *bossa nove* ili meksičke glazbe, ili s velikanima kao što su pjevači Nat King Cole ili Frank Sinatra, skladateljima poput Irvinga Berlina, Colea Portera, Georgea Gershwin, Dukea Ellingtona, Counta Basieja ili Harolda Arlena. Neki od njegovih albuma postali su legendarnim *jazz*-ostvarenjima. Najpoznatiji je *Night Train*, što ga je potkraj 1962. godine snimio u triju s kontrabasistom Rayom Brownom i bubnjarom Edom Thigpenom i koji je u uglednom američkom časopisu *DownBeat* dobio velike pohvale i maksimalnih pet zvjezdica. Osim standardâ, na to je izdanje uvrstio jednu od svojih najpoznatijih skladbi, *Hymn to Freedom* koja donosi dojam ranog *bluesa*, ali s duhovnom melodijom, evocirajući duboko emotivni pristup svojstven bogoslužjima u baptističkim crkvama i crnačkim *spiritualima* uz koje je odrastao. Napisao ju je nadahnut radom dr. Martina Luthera Kinga Jr. i borbom za slobodu i pravdu. Kad ju je King prihvatio kao neslužbenu himnu Pokreta za

građanska prava, *Hymn to Freedom* odjeknula je diljem svijeta. Ta je skladba doživjela mnogobrojne izvedbe poznatih ansambala, a jedna od najemotivnijih bila je na svečanosti tijekom koje je Petersonu 2000. dodijeljena Međunarodna glazbena nagrada UNESCO-a. Izvedena je i u sklopu koncerta za podršku Ukrajini. Skladba je uvrštena u Kuću slavnih kanadskih tekstopisaca - tekst je napisala Harriette Hamilton - u ožujku 2008. godine, samo nekoliko mjeseci nakon velikanove smrti. No nije to bilo jedino djelo aktivističkog karaktera. Napisao je, primjerice, suitu *Afrika*, nadahnutu borbom za ljudska prava u Južnoafričkoj Republici (u kojoj je tada vladao aparthejd) i posvećenu Nelsonu Mandeli, koji je u to vrijeme bio u zatvoru.

Petersonovu diskografsku djelatnost obilježila su četiri razdoblja povezana uz četiri izdavačke tvrtke: Verve, Pablo, MPS (Most Perfect Sound) i Telarc. Veći dio karijere obilježila je njegova suradnja s glasovitim producentom Normanom Granzom koji je u drugoj polovici 20. stoljeća za tvrtke Verve i Pablo objavio desetke Petersonovih albuma, a bio je utemeljitelj skupine Jazz at the Philharmonic u koju je uključivao i Petersona. No važni su i albumi što ih je objavio za MPS, posebice zbog iznimne kvalitete zvuka. Naime, snimao ih je pod nadzorom njemačkoga milijunaša i zaljubljenika u *jazz* i audiotehniku Georga Brunner-Schwera. Kako je Peterson bio vezan ugovorom uz tvrtku Verve, nije mogao objavljivati za drugog izdavača, no kad mu je potkraj šezdesetih godina 20. stoljeća istekao ugovor s Verveom, u dogovoru sa Schwerom odlučio je objaviti najbolje snimke iz Villingena te dopuniti kolekciju novim

skladbama koje su na izmaku šezdesetih i početkom sedamdesetih godina snimali upravo s namjerom da budu objavljene za MPS. Zahvaljujući Schweru, Peterson je u njegovu studiju ostvario i prve solosnimke koje su objavljene na albumima *My Favorite Instrument* i *Tracks*. Upravo je u soloizvedbama njegova virtuoznost još više dolazila do izražaja. Zahvaljujući uspjehu tih albuma, Peterson je u kasnijem razdoblju karijere sve više koncertirao i snimao solo. Kvalitetom zvuka, ali i sjajnim suradnjama odlikuju se i albumi što ih je u posljednjem razdoblju karijere objavio za Telarc.

Iako je svjetsku slavu postigao u SAD-u, Peterson nije zaboravljao svoje kanadske korijene, što je iskazao snimivši s Michelom Legrandom album *Trail of Dreams: A Canadian Suite*. Glazbu je aranžirao i orkestrom ravno Legrand, a sve je skladbe napisao Peterson, nazvavši ih odom kanadskim mjestima i ljudima, nadahnućem za to djelo.

Nakon pretrpljenog moždanog udara 1993., Peterson gotovo nije mogao svirati lijevom rukom. No i dalje je, sve do smrti u 82. godini (2007.), nastupao sa svojim sastavom prenoseći dobre vibracije i duh povijesti jazz-a novim naraštajima jazz-fanova.

ODABRANA DISKOGRAFIJA:

Oscar Peterson Plays Duke Ellington Songbook	Mercury, 1952
The Jazz Soul of Oscar Peterson	Verve, 1959
Night Train	Verve, 1963
We Get Requests	Verve, 1964
Oscar Peterson Trio + One	Mercury, 1964

My Favorite Instrument	MPS, 1968
The Trio	Pablo, 1974
Oscar Peterson and the Trumpet Kings - Jousts	Pablo, 1974
Oscar Peterson Jam - Montreux '77	Pablo, 1977
Nigerian Marketplace	Pablo, 1981
Live at the Blue Note	Telarc, 1990
Saturday Night at the Blue Note	Telarc, 1991

